

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Narožnina letno 60 Din. za tuzemstvo 80 Din. Član sekcije J. U. U. plačajo let s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. tek. rač. 11.153. Telefon 3173

Družina

Čez nekaj dni se bodo zaprla šolska vrata in učiteljstvo bo za dva meseca oproščeno vsakodnevnih služb v razredu — po celoletnem delu, ki ga je posvetilo mladini in državi. Šolarji bodo preživeli počitnice v okolju doma, na polju in ob vodi, da se naučijo sonca, učiteljstvo — mlajše — bo pa tudi odhitelo na svoje domove, kjer bo razgibalo svoje misli ob tplem materinem srcu po dolgih samotnih dneh, ki so jih preživeli v oddaljenih in zapuščenih krajih.

Tako so počitnice čas, ko se snidejo otroci s starši in za kratek čas zažive življenje iz otroških let, v topli in prirčni domačnosti. V domovih zavladala ona od vekov opevana družinska sreča, od katere ni večje v svetu.

Starejšim učiteljem se bodo vrnila iz mest otroci, ki tam študirajo, pozabljene bodo za hip težave enih in drugih od enega samega radostnega trenutka: svidenja otrok s starši.

Saj je družinska sreča največja; od pravekovi je bila navdih velikim umetnikom, je zapisana v vseh verah sveta, potrjena s čiščenjem božje družine, je cilj vseh življenjskih nastopajočih mladeničev in mladenk, izvira iz časov stvaritve sveta, ko sta bila dana na svet prva dva človeka in jima je bila izročena zemlja v last, da jo oplodita z delom svojih rok in uživata njene dobrine!

Družina je stvorila temelj velikim državam, krepka rast družin je ustvarila slavno zgodovino mnogih držav, s propastjo družin so izginile z zemeljskega površja države in narodi. Družina je izvor vse moralne sile vsakega naroda, iz družine potičejo vse vrline in slabosti posameznikov in narodov, njen napredek je napredek naroda in moralni ali ekstenziven padci družine so istočasno propast naroda.

Družine sestavljajo družbo, in kakršne so stanice, iz katerih družba obstoji, taka je družba. Ni si mogoče misliti izboljšanja morale v narodu, dokler ne pronikne zdrav duh v družine in ni mogoče doseči zdrave in moralne družine, dokler za to niso dani pogoji.

Mnogi duševni velikani drugih narodov se zavedajo tega usodnega zrasta družine z narodom in s človeštvom sploh, zato je njihova skrb namenjena prvenstveno družini, njenemu obstoju, da se tako narodu zagotovi duševno in telesno zdrav naraščanje, ki bo umsko sposoben in telesno dovolj močan, da bo prenesel vse napore pri ustvarjanju novih vrednot, za katerimi streme podedinci in narodi, zavedajoč se, da je to najvišji cilj in poslanstvo človeka na zemlji.

Tako vidimo, da so v neki bližnji državi uvedli češčenje krvi, rase in družine, kar kaže samo pretirano skrb za narod in njegovo bodočnost. To in razne poročne nagrade in javne dote in prispevki za otroke — v svetu, so dokaz, da se drugod mnogo volje posveča in stvarno pomaga družinam.

Tudi v naši državi je mnogo odličnih poznavalcev moralnih odlik, ki potičejo iz družine, imamo visoke cerkvene in posvetne funkcionarje in zasebna društva, ki se bore za moralni dvig družin. Proslavljamo matere in se navdušujemo nad deco, čitamo zanosne govore, a stvarno stanje družin je, da naš narod moralno pada, radi slabih gmotnih razmer.

Resnica je, da je vse to privatno iniciativno delo posameznikov in društev vršeno v najboljši volji, da se družinam istinito pomaga, a da ostane vse prizadevanje teh idealistov samo papirnata akcija, je vzrok nerazumevanje in brezbriznost onih, ki jim skrb za družino pripada po položaju, ne kot privatno udeleževanje, ampak kot javna, narodu odgovorna služba in dolžnost.

V težkih dneh, ki pridejo nad narod, zmognejo so prenesti družine tudi največje žrtve, vedoč, da je to potrebno, a težko narodu, kadar taka nujnost ne obstoja, a žive deli naroda v nenormalnih gmotnih razmerah, ne po lastni krivdi in ne iz splošnih državnih potreb, temveč po volji neznanih činiteljev.

Kadar se javlja v gospodarskem življenju naroda povečana delavnost, kadar se veča izvoz z vsakim mesecem in poročajo časopisi o splošni trgovski razgibanosti in višjih dohodkih, kakor so bili predvideni, ko se gradi težka industrija in uživa tuj kapital krasne olajšave in prednosti, ter cene živilom neprestano rasejo — tedaj moramo iskati vzrok nenormalnih naših gmotnih razmer ne v državi nujnosti, temveč v volji neznanih činiteljev.

V družbi drugih stanov tudi učiteljski stan vrši svoje delo. Razmere mu dajejo posebno obilje, kar je vzrok srditih in kričnih napadov na stan. — Učiteljstvo točno razume svojo službo in svoj stanovski odnos do družbe in vsega javnega življenja. S kričnimi udarci mu ne bo mogoče streti niti ponosa, niti popolnoma zavreti njegovo delo. Bodočnost bo dala priznanje njegovemu delu. Žrtve bodo osvetile sedanjo dobo.

Učiteljstvo v svojih upravičenih zahtevah ni uspelo. Sodeč po pisanju merodajnih časopisov je nastopilo v deželi blagostanje. S tem

Za zvišanje prejemkov

Deputacija predstavnikov uradniških organizacij pri g. banu

Vedno težji materialni položaj, v kateri prihajamo državni uslužbenci po zadnjem znižanju naših prejemkov, zlasti še spričo naraščajočega porasta cen življenjskim potrebščinam, je povzročil, da je članstvo posameznih organizacij istočasno in spontano zahtevalo od svojih vodstev novo akcijo za zvišanje prejemkov. Posamezne organizacije so sprejele spomenice, ki prikazujejo v kratkih obrisih materialno stanje državnega nameščenca in izražajo zahtevo takojšnjega povišanja plač.

Dne 8. maja t. l. se je zglasila pri g. banu deputacija, obstoječa iz zastopnikov sledečih organizacij: poštinih uradnikov, nižjih poštinih uslužbencev, finančnih uradnikov, železniških uradnikov, nacionalnih železničarjev in JUU. Deputacijo je vodil g. Nejc Sturm, preds.

ljubljske sekcije poštno-telegrafsko-telefonskih uradnikov. V svojem nagovoru je prikazal neznosno materialno stanje državnega nameščenca in njegove družine in potrebo, da pristopi kr. vlada takoj k rešitvi tega vprašanja. Prosil je g. bana, naj zastavi ves vpliv svojega visokega položaja, da se v spomenicah izraženi zahtevi podinih strok državnih nameščencev ugodi. Predstavniki organizacij so predali nato g. banu vsak spomenico za svojo organizacijo, na kar je g. ban v kratkem odgovoru izjavil, da pozna socialno stisko državnih nameščencev, ki so jim bili, zlasti nižjim, že ob redukciji leta 1935. znižani prejemki pod minimum. Obljubil je storiti vse, kar je v njegovi moči, da se položaj državnih nameščencev uredi.

Občni zbor Učiteljske samopomoči

Letošnji občni zbor US se je vršil v Ljubljani, dne 23. maja 1937. na II. mestni deški ljudski šoli na Cojzovem grabnu. Zadrudniki US iz Ljubljane in bližnje okolice so imeli ugodno priliko, da so prišli na občni zbor, izrazili svoje mnenje k raznim poročilom, zahtevali vsa potrebna pojasnila in se seznanili z združnim poslovanjem in njegovimi uspehi v letu 1936.

Občnemu zboru je prisostvovalo 48 zadrudnikov. Če pomislimo, da ima naša zadruga samo v Ljubljani okrog 600 članov in da je zadruga uprava poslala koncem aprila 1937. vsem članom-zadrudnikom tiskana vabila za občni zbor (z računskim zaključkom za l. 1936.), potem moramo reči, da se je premoženje zadrudnikov poslužilo svojih pravic, katere jim daje § 6. naših pravil. Za v bodoče prosimo večje udeležbe, saj mora zanimati vsakega člana, kako posluje zadruga, kakšne uspehe je dosegla, kakšne smernice ima za prihodnost itd.

Zadrudni načelnik tov. Iv. Kocijančič je točno ob 10. uri otvoril V. redni občni zbor. Po uvodnih formalnostih je pozdravil navzoče zborovalce in podal vdanostno izjavo Nj. Vel. kralju Petru II.

Obširno poročilo zadrudnega načelstva za l. 1936. je priobčil »Učiteljski tovariš« za 20. maja 1937. v štev. 40. Navzočim zadrudnikom je bilo to poročilo znano in niso zahtevali, da se ga prečita. Poročilo je bilo brez debate soglasno odobreno.

Zdi se mi potrebno, da opozorim vse zadrudnike na tiskano poročilo v omenjenem »Učit. tovarišu«. Če ga boste pazljivo prečitali, posebno še točko 5. Nekaj nasvetov zadrudnikom, potem si bo mnogo kateri zadrudnik prihranil precej denarja, zadruga uprava bo pa občutno razbremenjena od mnogega in nepotrebne pisarniškega dela. Nešteto-krat smo že sporočali zadrudnikom, da predpisuje poslovnik za podporni sklad posebne tiskovine za prošnje, da naj se za nje vpošlje 10 din v znakmah, da se brez znank ne odgovarja, da naj prosilci ne stavijo v prošnje zneskov kar na 10.000 din, da je ta sklad socialna ustanova in ne posojilnica itd. Vse za- stonj! Nad 50 % prosilcev se ne zmeni za te predpise in naše prošnje, kar naprej slabi podporni sklad z nepotrebnimi stroški.

Kakor sem že prej omenil, je zadruga uprava razposlala tiskani računski zaključek za l. 1936. (z vabilom na občni zbor) v zadnjih dneh aprila vsem zadrudnikom. Vsakdo je imel dosti časa in potrebnega razpoložjenja, da je kritično prečital računski zaključek in si zabeležil vse nejasne postavke. Tov. Kocijančič je na občnem zboru pojasnil sestavo računskega zaključka, primerjal razne postavke z onimi iz prejšnjih let in povedal vse ono, kar se mu je zdelo, da bi utegnilo zanimati navzoče zborovalce.

V debati so bila stavljena razna vprašanja: Zadrudnik tov. M. Vrbič je vprašal, 1. če se je premoženje podpornega sklada v l. 1936. zvečalo ali zmanjšalo, 2. kako je s starostnim podpornim skladom in 3. kateri so dani pogoji, da se uravnesijo s povišanimi cenami in s splošnim gospodarskim utripom uradniški prejemki, ki so bili radi obče državne nujnosti dvakrat občutno okrnjeni. Učiteljstvo je s tem izkazalo pravo pojmovanje socialne skupnosti.

Danes pa, ko vsi stanovi lezejo iz splošne krize, in se je ta beseda skoraj pozabila, a učiteljstvo prejema še vedno plačo iz dni najhujše stiske, vse lepe besede in napovedi ne morejo zbrisati vtisa krivice.

Kmalu bodo počitnice. Sestali se bodo otroci s starši, a nad veseljem svidenja bo ležala senca stiske in uboštva.

Duje Budak.

VSEBINA:

Družina.
Za zvišanje prejemkov.
Občni zbor Učiteljske samopomoči.
Naša mladina.
Kateri posli spadajo sedaj v kompetenco prosvetnih oddelkov banknih uprav.
Tečajji za učitelje kmetsko-nadaljevalnih šol in pripravljanih tečajev.
LISTEK: † Hilda Krušič. — Dr. Alfred Adler.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.
Razpisana učiteljska mesta.
Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

III. Zadruga uprava predlaga nov natis naših pravil. Pri tej priliki je potrebno, da vnesemo v nova pravila dosedanje tri odobrene spremembe, da pravila temu primerno preuredimo, to je vnesemo popravke v paragrafe in odstavke, kamor spadajo, da vstavimo za »Podporni sklad« in »starostni podporni sklad« nova paragrafa, da besedilo v pravih stilistično in pravopisno popravimo in da privedemo pravila za zadrugo knjižico. Z vsemi temi preuredbami pa bistveno prav nič ne spremenimo sedanjih pravil. Zadrudnik tov. Iv. Šmajdek nasvetuje, da naj z novim natisom pravil počakamo na sprejetje in izdajo novega zadrudnega zakona. Tov. predsednik pripomi, da ne vemo kdaj bo narodno predstavništvo v Beogradu odobrilo in sprejelo nov zadrudni zakon, pravila pa rabi zadruga kot sprejemni dokument vsak dan. Pri glasovanju je bil predlog zadrudne uprave soglasno sprejet.

K temu predlaga zadrudnik tov. A. Kecalj, da naj občni zbor pooblasti zadrugo upravo, da sme na morebitno zahtevo okrožnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani popraviti stilistične ali nebitne spremembe na pravih, da se dobi oblastvena odobritev. Predlog je bil soglasno sprejet.

IV. V pismeni vlogi navaja zadrudnik prof. A. Sič, da je bil starostni podporni sklad ustanovljen v l. 1933. na njegov predlog, da posluje ta sklad od 1. julija 1935., da je premoženje tega sklada premahno in so obresti prenižke za oprostitve članskih vplačil večjega števila zadrudnikov, da izkazujejo denarni zavodi nizko obstojanje in da so sedanji denarni viri za ta sklad preneznatni. Da se okrepi starostni podporni sklad in ustvari dobrina za člane že v življenju, predlaga: »Zadruga uprava naj v prihodnje pri izplačilu vsake posmrtnine odtegne 2 % te odbitke pa vlaga v starostni podporni sklad, da bo olajšav tega sklada deležnih čim prej in tem več najstarejših članov US.

V debati so se oglasili tov. Volavšek, Supančič, Kumelj in Debeljak, ki so se v bistvu strinjali s predlogom. Glede odbitkov je predlagal tov. Debeljak, da se 2 % razdelita, in sicer: 1 % starostnemu podpornemu skladu, 1 % pa podpornemu skladu. Z 22 glasovi je bil sprejet predlog, »da se od vsake izplačane posmrtnine odtegne 2 %, ki se ju razdeli, in sicer: 1 % za starostni podporni sklad, 1 % za podporni sklad.«

Poslovna doba načelstva in nadzorstva je potekla, izvoliti moramo po §§ 22. in 26. naših pravil 5 članov načelstva, 3 namestnike in 3 člane nadzorstva. Pred volitvijo sporoči tov. Kocijančič, da je na zadnji seji odklonil zopetno izvolitev tov. Engelbert Gangl. Ta zadrudnik je bil prvi tajnik v l. 1898. in od ustanovitve do letos vedno član načelstva. Že na seji sem mu za njegovo veliko in plodonosno delo v US izrekel našo zahvalo. Tov. Gangl zasluži, da mu tudi z občnega zbora izrečemo naše priznanje in zahvalo za vse dobro, kar je prežela US od njega. — Naknadno nam je poslal slično pismeno izjavo sedanji podnačelnik prof. A. Sič. Delo tega člana v US je bilo samo za par let krajše, vedno pa dobro premišljeno, nepristransko in gospodarsko. V najbolj težkih časih je našla US v prof. Siču zanesljivega svetovaleca. Prosimo Vas, cenjeni zborovalci, da mu izrečemo za ves trud in delo v naši zadrugi našo najlepšo zahvalo.

Volitev se je izvršila po vzkliku. Na predlog tov. D. Supančiča so bili izvoljeni v načelstvo: Ivan Kocijančič, Juraj Režek, Dimnik Ivan, Kopal Josip in Novak Jakob, vsi iz Ljubljane. Za namestnike: Debeljak Vojteh iz Škofje Loke, Josipina Mihelič in Vinko Gregorič iz Ljubljane. V nadzorstvo so prišli: Pristovšek Fran iz Ljubljane, Volavšek Anton iz Teharj in Sežun Andrej iz Ljubljane.

Predsednik se zahvali v svojem kakor tudi v imenu ostalih izvoljencev za izkazano zaupanje ter obljublja, da bo tudi nova uprava vršila poverjeno ji delo vestno v prospeh zadruga in v korist zadrudnikov.

Na občnem zboru navzoči zborovalci so predložili 4 predloge; 1. in 2. pismeno, 3. in

4. predlog ustno. O teh predlogih bo v smislu § 35. razpravljala in sklepal prihodnji občni zbor. Predlogi so:

1. Zadržnik tov. Ivan Erbežnik iz Ljubljane: V primeru smrti nevlanjene žene, ki radi prekoračene starostne dobe ni mogla biti sprejeta v US, naj izplača zadruga članu polovico njegove posmrtnine. Član plačuje prispevke za smrtne primere v polnem obsegu dalje.

2. Zadržnik tov. Anton Volavšek iz Teharij: US naj del svojih rezerv naloži v »Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi v Celju«.

3. Zadržnik tov. Drago Supančič iz Ljubljane: Zadržnik naj za povečanje podpornega sklada ponovno vplačajo znesek 200.000 din.

4. Zadržnik tov. Vekoslav Mlekuž iz Ljubljane: Od izplačanih posmrtnin naj se odteguje 4% odbitek, in sicer: 2% za starostni podporni sklad, 2% za podporni sklad.

Te predloge bo načelstvo oddalo posebnemu odseku, ki naj jih pregleda in pretehta od vseh strani, na prihodnjem občnem zboru pa predlaga primerno rešitev. Prosimo vse člane, ki se zanimajo za pravo in času primerno rešitev, da sporoče pisмено svoja mnenja in nasvete zadržni upravi.

Ker je bil dnevni red izčrpan in se ni nihče oglasil za besedo, se je tov. predsednik zahvalil vsem zborovalcem za zanimanje, za debate in nasvete ter obljubil, da jih bosta upoštevala načelstvo kot zadržna uprava. Z željo, da bi se zbrali vsi zbrani na prihodnjem občnem zboru, je ob 12. uri zaključil občni zbor.

I. K.

Naša mladina

V zadnjem času prinašajo naši časopisi vznemirljive vesti o ponašanju mladine v gotovih političnih trenotkih. Mladina se izživlja in napada na cesti, se pretepa in daje duška svojim čustvom. Taki in slični znaki medsebojnih razprtij postavljajo resne vzgojitelje pred nova težka vzgojna vprašanja, ker jo v taki vlogi niso vajeni videti in ker jo po svoji dolžnosti morajo čuvati. Medtem ko poročanje časopisov priliva mladostnemu ognju dovolj netiva ter skrbi tako za nadaljnje bojevitost razpoloženje, si moramo brez vsakega prikrivanja odkritosrčno priznati, da so to škodljivi pojavi v našem narodnem življenju in da bi si s svojo malomarnostjo ustvarili samo slabo bodočnost.

Mladina je up naroda, ona je njegova bodočnost — slišimo povsod. Zdrava mladina je dedinja dela, zgodovine in tradicionalnosti svojega naroda, za mladino se narod dvigne ali propade. Mladina je seme naše krvi!

Da se danes te važne naloge svoje mladine premalo zavedamo, spoznamo tedaj, ko primerjamo zadnja dejanja s slabimi posledicami vzgoje nekaterih ostalih svetovnih narodov, ki oklepajo mladino v pretesne okvire razvoja in jo vzgajajo v neki absolutno egoistični sferi, vestno in natančno preračunano na najrazličnejše mladostne nagone in nagibe. Vsako tako seganje po mladini in vsako demagoško ustvarjanje le šovinistično razpoloženje z vsemi njegovimi žalostnimi pojavi. Primeri na drugih naj nam bodo resno opozorilo, da ne zagrešimo nad svojo krvjo neodpusten zločin.

Vsi, ki imamo opravka z mladino, dobro vemo, kako težko je oblikovati njeno dušo, kako težke ovire naletimo pri tej razvijajoči in razgibajoči se stopnji življenja, katere najznačilnejši znak je bojevitost razpoloženje že v normalnih razmerah in pod običajnimi vzgojnimi faktorji. Sedanja doba pa nam je z občutno brezposelnostjo vseh stanov in poklicev, z nesocialnostjo in pomanjkanjem, vihravostjo domače dnevnice in svetovne politike kot dodatnim vzgojnim miljejem naše mladine potenciralo že itak težko delo.

Mladost zida gradove v oblake! — pravi znan pregovor. Da je poln resnice, vidimo vsak dan, vsak trenutek. Obnašanje naše doraščajoče mladine nam je zato razumljivo; nepreudarna in nepremišljena dejanja so točna slika vseh lastnosti njene razvojne stopnje. Razumljivo je tedaj, da mladina za nekatera v zadnjem času storjena dejanja ne more odgovarjati, prav tako tudi ne pred javnostjo in oblastjo. Odgovarjajo lahko samo oni, ki so jo k takim dejanjem bodisi hoteli ali pa s svojo malomarnostjo napotili. Slovenska mladina še ne pozna onih temnih poti rovarjenja in splošne pokvarjenosti, ona je še daleč od takih samostojnih podvigov, zato moramo biti napram njej pravični sodniki.

Na mladino vplivajo starši, šola in družba. Ti vzgojni faktorji izoblikujejo prav vsa-

kemu zemljano njegovo notranjo rast, a pri vsakem z drugim uspehom.

Skrbna roka staršev privede otroka v šolo, kjer pridobi z ozirom na izbran poklic v daljšem ali krajšem času potrebno znanje za praktično življenje, kjer si razvije vse duševne zmognosti. S tem smo že grobo očrtali vpliv šole na človeka. Toda v vsakdanji praksi najdemo mnogo primerov, da je pripravljena mladostna neuravnovešenost na majhno pobudo reagirati z različnimi izbruhi. Za zadostitev njenega mladostnega ponosa in bojevitega razpoloženja so ji vseč dejanja širokega kova.

Družba ima na človeka najjačji vpliv, prav poseben odmev ima ta vzgojni faktor pri mladini. Tega dejstva se premojno posamezniki ali skupine družbe zelo dobro zavedajo in tudi občutno izrabljajo. Oni dobro vedo, da se mladino zelo lahko pridobi za različne avanture, da je navdušena, slepo pokorna svojim voditeljem, da z največjim zaničevanjem tepta danes ono, kar je včeraj navdušeno častila in spoštovala. Oni se tudi dobro zavedajo, kaj znači mladino privezati na sebe tako, da se jo v času splošne šolske priprave podpira. Mladina je pa tudi prav rada orodje odraslih, kot je rada sredstvo za doseg različnih ciljev, saj ima v svoji moči brezmejno zaupanje, da bi predstavljala gore. Njeni izkoriščevalci to lastnost mladostnikov predobro cenijo, toda v škodo naroda. S takimi primeri se ne smemo ponašati, postavljati jih celo ostali doraščajoči mladini za vzgled, da je tako delo narodu v čast in ponos, kajti z njimi samo zmanjšujemo moralno in etično vrednost koristnih podvigov resničnih delavcev za narodno bitnost.

Pota, po katerih je začela hoditi naša mladina — zlasti doraščajoča, škodijo njenemu razvoju, škodijo posebno našemu narodu. Mladina se oddaljuje od svojega prirodnega cilja in bi se lotila z veseljem, a z nerazodnostjo dela, ki mu ni kos. Koliko bi to storila iz lastnega nagiba, je vsem vzgojiteljem razumljivo, razumljivo je povsem nam, kako bi to delo opravila in kakšen bi bil njegov uspeh.

Naloga in dolžnost vseh učiteljev in drugih vzgojiteljev bodi, mladino očuvati vsega, kar škoduje njenemu razvoju; ona mora biti odrasli družbi svetlost, ne pa predmet izrabljanja in hotnega zavajanja v dejanja, ki za njo niso primerna. Oblast naj mladino zaščiti in strogo kaznuje vsak tak poskus. Pri presoji inkriminiranega dejanja naj največji del krivde išče v odrasli družbi, kjer se je dejanje spočelo, kjer je mladina dobila pobude.

Primorani smo bili to napisati, primorani v obrambo naše mladine, ker hočemo, da bi ostala zdrava in v obrambo vzgojiteljske časti, na kateri nečemo po tuji krivdi nositi nikakega madeža. Vir.

Kateri posli spadajo sedaj v kompetenco prosvetnih oddelkov bankskih uprav

Z uredbo o ureditvi ministrstva prosvete H. S. št. 236 od 31. marca 1937. so preneseni mnogi posli v kompetenco prosvetnih oddelkov kr. bankskih uprav. Po tej uredbi spadajo v njihov delokrog sedaj:

Splošni posli: nadzorstvo nad delom in osebjem vseh državnih, samoupravnih in privatnih ljudskih, meščanskih, srednjih in učiteljskih šol, kakor tudi gospodinskih šol in tečajev. — Skrb za redno delovanje vseh omenjenih šol. — Nadzorstvo nad uporabo vseh šolskih knjig. — Nadzorstvo in skrb nad vsemi ustanovami v banovini. — Odobravanje izdajanja duplikatov šolskih listov in spričeval. — Evidenca uslužbenih listov vsega prosvetnega osebja v banovini in dostavljanje enega prepisa ministrstvu prosvete, upravljanje kartoteke tega osebja. — Izdajanja potrdil o službenih letih po podatkih uslužbenih listov. — Izdelovanje plačilnih popisov in likvidacija beriva za vse urade in osebja prosvetne stroke, ki so pod neposrednim nadzorstvom bankskih uprav. — Izdajanje odlokov o periodičnih povišicah za vse osebje svojega delokroga. — Izdelava predloga proračunov za vse šole in področne ustanove in dostavljanje istega ministrstvu prosvete. — Vodstvo, evidenco in izdelava mišljenja nadrejenim oblastim o vprašanju dovoljenja za prirejanje koncertov, predstav in razstav umetniško prosvetnega značaja. — Nadzorstvo nad vsemi kulturnimi in prosvetnimi ustanovami in društvi v banovini. — Nadzorstvo nad pooblaščenimi knjigotrožci na teritoriju banovine. — Sodelovanje v nadzorstvu nad kinematografskimi predstavami in skrb, da se v njih ne predvajajo filmi, ki bi kvarno vplivali na kulturno in moralno življenje mladine. — Skrb za splošno prosvetno in kulturno življenje v banovini in pravočasno obveščanje ministrstva prosvete. Posli narodne prosvete po zakonu o bankskih upravah kakor tudi oni, katere bo minister prosvete prenesel v delokrog bankskih uprav. — Evidenca o publikacijah in poročanju tiska o prosvetnih vprašanjih in redno obveščanje ministra prosvete.

II. Posli o predmetih meščanskih, srednjih in učiteljskih šol. Predlaganje in dajanje mišljenja o otvoritvah srednjih in meščanskih šol in števila razredov. Določanje komisij za pregled šolskih zgradb, meščanskih,

srednjih in učiteljskih šol. Zidava, popraviljanje in vzdrževanje šolskih zgradb, katere mora po zakonu graditi in vzdrževati banka uprava, kakor tudi skrb, da se neprikladne zgradbe zamenjajo z novimi, v kolikor je to predvideno v zakonu. Nadzorstvo nad vsemi šolskimi internati, državnimi in privatnimi v materialnem, higienskem in disciplinskem pogledu. Nadzorstvo nad vsemi dijaškimi društvi. Odobravanje deljenega ali nedeljenega pouka v posameznih šolah, po lokalnih, terenskih in drugih potrebah. Odobravanje predčasnega zaključka dela v šolah zaradi nalezljivih obolenj in drugih upravljanih razlogov. Določanje nadomeščanj odsotnim in bolnim ravnateljem in upraviteljem. Določanje šolskega teritorija za vse meščanske in srednje šole v banovini. Vodstvo statistike vseh omenjenih šol, učiteljstva in učencev v banovini in dostavljanje statistike ministrstvu prosvete. Odobravanje vseh razrednih popravilnih in privatnih izpitov. Odobravanje naknadnega vpisa učencev kakor tudi odobravanje vpisa učencev, ki so prekoračili predpisano število let. Izdajanje odlokov o oprostitvi učencev od učenja posameznih predmetov po zakonskih predpisih, ki veljajo za posamezne šole. Odobravanje šolskih ekskurzij, šolskih prireditvev, proslav in sličnega. Odobravanje uporabe šolskih prostorov v izvenšolske svrhe. Odločevanje o izključitvi učencev iz vseh šol v kraju šole (§ 43., točka 3., zakona o srednjih šolah.)

Imenovanje in razreševanje honorarnih učiteljev v vseh teh šolah, ampak le v mejah razpoložljivega kredita, o čemer je treba takoj obvestiti ministrstvo prosvete. — Odobravanje za odhod učiteljstva meščanskih, srednjih in učiteljskih šol v inozemstvo. — Razpraviljanje o sporih med ravnateljem (upraviteljem) in učiteljstvom, kakor tudi med učiteljstvom samim. Zbiranje vseh potrebnih podatkov za oceno učiteljev meščanskih, srednjih in učiteljskih šol. — Sklicevanje posvetovalnj ravnateljev in upraviteljev meščanskih, srednjih in učiteljskih šol na koncu šolskega leta in dostavljanje sklepov iz njihovih konferenc ministrstvu prosvete, kakor tudi osiguranje stroškov za take posvete v banovinskem proračunu. — Obvezno dostavljanje ministrstvu prosvete ravnateljskih odnosno upraviteljskih polletnih in letnih poročil o celokupnem učnem in vzgojnem delu.

Tečaji za učitelje kmetsko-nadaljevalnih šol in pripravljalnih tečajev

1. Uvodni in metodični tečaj za učitelje kmečko-nadaljevalnih šol bo na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru od 2. avgusta do 14. avgusta 1937.

V tečaju bodo predavanja iz kmečke psihologije, iz kmečke pedagogike, iz kmečkega narodopisja, iz kmetijskega gospodarstva, iz socialnega skrbstva na deželi, iz zdravstva in metodike, didaktike in iz pravilnika za kmečko-nadaljevalne šole.

V tečaj bodo v prvi vrsti sprejeti učitelji, ki že poučujejo na nadaljevalni šoli, pa še nimajo uvodnega tečaja, nadalje učitelji, ki so dovršili strokovni kmetijski tečaj in nameravajo s prihodnjim šolskim letom pričeti s poukom na nadaljevalni šoli, in končno učitelji, ki so že pet let delovali na podeželski ljudski šoli, ter so s svojim dosedanjim delom pokazali resno voljo za poklicno vzgojo in izobrazbo odrasle kmečke mladine.

Brez uvodnega tečaja ne bo smel v bodoče poučevati noben učitelj na kmečko-nadaljevalnih šolah.

2. Idejni tečaj za učitelje kmečkih pripravljalnih tečajev bo na banovinski vinar-

ski in sadjarski šoli v Mariboru od 16. avgusta do 21. avgusta 1937.

V tem tečaju bodo najvažnejša predavanja enaka kakor v uvodnem in metodičnem tečaju.

V tečaj bodo sprejeti učitelji, ne glede na število službenih let, ki so že, oziroma, ki nameravajo poučevati na kmečkih pripravljalnih tečajih.

Brez idejnega tečaja ne bo smel v bodoče poučevati noben učitelj na pripravljalnih tečajih.

3. Učitelji, ki bodo sprejeti v metodični oziroma v idejni tečaj, bodo imeli popolno oskrbo na vinarški in sadjarski šoli. Za delno kritje stroškov plača ob pričetku tečaja vsak udeleženec metodičnega tečaja 100 din in vsak udeleženec idejnega tečaja 40 din.

4. Prošje za sprejem v tečaj je uradnim putem predložiti kraljevski banki upravi (kmetijski oddelek) do 30. junija 1937. Prošnja mora biti priložena službena razpredelnica ali izvleček iz uslužbenega lista. Prošnje morajo biti kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din.

Drugi dan so zdravniki ugotovili smrt. Trnjeva pot tovarišice Hilde Krušičeve in njena prezgodnja smrt bosta ostala vsemu učiteljstvu v trajnem spominu. Bodi ji zemlja lahka, preostalih naše iskreno sožalje. Vir.

Dr. Alfred Adler

ustanovitelj individualne psihologije — umrl.

Listal sem po svojih mapah, v katerih hranim raznovrstno šaro — zame ljube spomine — in sem našel tudi na sliko, ki predstavlja trideseterico slovenskih učiteljev, ki smo pohiteli na pobudo mariborske Pedagoške centrale, najmarljivejše naše pedagoške matice, v času od 20. do 28. oktobra 1929. na Dunaj. Lepi spomini so se mi obudili: na prijetno popotno družino in na okolico novega, kar so nam pokazali tedaj dunajski šolniki. Zamislil sem se v simpatičnega reformatorja Otona Glöckla, prezidenta dunajskega šolstva, ki nas je ljubeznivo sprejel in nam je v slavnostni dvorani dunajskega šolskega sveta v izčrpnem predavanju podal smernice, ki so ga vodile, da se je upal na delo s številnim štabom sodelavcev, večina njih je bila ljudskošolskih učiteljev — in kako je dosegel potrebna sredstva za gradnjo novih šol, otroških vrtcev in ostalih institucij ter nato pristopil k reformi šolstva.

Oto Glöckel je zdaj že mrtev, v času, ko sem odprl svojo mapo, pa sem čital v dnevnikih kratke vesti, da je umrl tudi dr. Alfred Adler, eden najbolj prizadevnih reformatorjev takratne dobe in utemeljitelj posebnega znanstvenega sistema: individual-

† Hilda Krušič

Smrt občutno posega v naše vrste in trga iz njih najboljše tovariše in tovarišice. Zadnja njena žrtev je tovarišica Hilda Krušič, ki je v zadnjem času službovala v Smartnem pri Litiji in ki je umrla dne 15. t. m. v ljubljanski bolnici po mučeniških bolečinah. Umrla je v cvetu svoje mladosti stara 27 let in po uspešnem devetletnem službovanju s silo odtrgana od svojih otrok in dobrih star-

šev kot žrtev bolezni, katero so ji povročile mnoge premetitve.

Pokojnica, ki je imela vse odlike učiteljskega poklica, je po maturi l. 1928. z velikim veseljem sprejela mesto volonterke v Ljubljani. Toda že čez dobro leto je dobila svoje prvo mesto v Krškem, kjer se je začela udeleževati kot izdatna narodna delavka. Mlada in idealna učiteljica je morala romati še v St. Vid pri Ptuj in končno v usodne Vodice pod Šmarno goro. Radi pomanjkanja stanovanj je bila primorana bivati v vlažni kuhinji, zbolela je. Z veliko muko in težkih korakov je prihajala v Ljubljano po zdravniško pomoč, dokler ni bila iz zdravstvenih razlogov premeščena v Dev. Mar. v Polju za toliko časa, da zopet ozdravi. Vkljub najboljši negi in zdravljenju na kliniki v Zagrebu se je bolezen poslabšala in da ji rešijo življenje, so ji odstranili meseca maja leta 1934. v Grazu desno ledvico.

Po operaciji je pridno delala v šoli in pomagala ondotnemu Sokolu pri prosvetnem delu. Tako je vodila dečo, učila spevoigre in jih spremljala na klavir. Pri tem se je pa neprekinjeno zdravila pri specialistu, ker so jo bolečine opozarjale na levo ledvico in bi vsaka prekinitev zdravljenja, pomanjkljiva dieta in fizična preutrujenost bili zanjo življenjsko nevarni. Domače ognjišče, oskrba in skrbni starši so ji res vrnilo rdeča lica ter je edinka Hilda s svojo prirojeno vesticostjo in zdravim humorjem zopet razveseljevala dobro mater in skrbnega očeta, majorja-invalida v pokoju.

Tri leta je tako preživela v Dev. Mar. v Polju najlepši del svojega življenja, dokler